

ска четеща публика. Сжщото може се каза и за днешнитѣ вестници, съ тая само разлика, че тѣхниятѣ кръгъ на влияние е далечъ по-широкъ. Едновременноиятъ периодиченъ печатъ се опираше предимно на градищата. Днешниятѣ е превзелъ отдавна и селата, а заедно съ тѣхъ — и селскитѣ читалища. Наистина, това засилване и разширение на пресата (което е отчасти, както въ голѣмитѣ културни страни, въ свръзка съ развитието на тѣй нареченитѣ „информационни“ „независими“ и „безпартийни“ вестници въ чисто капиталистични предприятия) има и нѣкои отрицателни страни. Не е нужно да ги изтъквамъ. Тѣ сж всѣкому известни. Но не може, отъ друга страна, да се отрече, че вестницитѣ (и може-би тъкмо най-много „информационнитѣ“) развиха у селския читателъ по-живъ вкусъ за четиво. А отъ вестницитѣ тоя читателъ по-лесно минава къмъ списанията и по-нататъкъ къмъ книгата.

Ние сме стигнали, за добра честь, на много мѣста вече дотамъ, че жаждата за четене не се задоволява само съ произведения на периодичния печатъ. Тъкмо тоя психологиченъ моментъ трѣбва да се улови, за да се даде на читалищното дѣло новъ тласкъ, като се постави книгата, библиотеката въ центъра на читалищата.

Съ това тепърва ще се и завърши великото дѣло на народната просвѣта, защото законътъ за задължителното учение не изпълня своята целъ, ако елементарнитѣ знания, които се получаватъ въ първоначалнитѣ училища, не бждатъ разширени и оглжбени чрезъ народнитѣ библиотеки. Да умѣешъ да сричашъ и да си записвашъ криво-лѣво името подъ нѣкоя лихварска разписка или сждебна призовка, това още не е грамотностъ. Грамотенъ е, който е достатъчно подготвенъ и жадува да продължи самъ своето образование и извънъ училището — главно въ читалището и библиотеката.

Нѣма никакво съмнение, че реформата, която се цели съ Законопроекта за читалищата, ще се отрази крайно благотворно върху общото умствено, нравствено и естетично развитие на народа, ако особено се създаде въ скоро време единъ щабъ отъ опитни и идеални библиотекари, които си представямъ не като сухи формалисти-чиновници, а като близки съветници на населението. Защото единъ добъръ библиотекаръ, който е и добъръ библиопсихологъ, въ смисъла на най-видния днесъ руски библиотековедъ Н. А. Рубакинъ, който познава нуждитѣ на своитѣ читатели и умѣе да препоръча на всѣкого четиво споредъ психичния му типъ, подготовката и интереситѣ му, е голѣмъ благодѣтелъ на обществото, колкото скромна и да е службата му. Защото единъ библиотекаръ може, особено въ малкитѣ читалищни библиотеки, да замѣсти цѣлъ редъ лектори, като ръководи самообразованието на поколѣнията, утолява жаждата имъ за по-високи теоретични и практични знания, открива и насърчава таланти и ги препоръчва дето трѣбва, за по-нататъшно усъвършенствуване. Нека не забравяме, че най-великиятѣ капиталъ на единъ народъ — това сж неговитѣ дарования въ всички области на знанието и изкуството.

II.

Цельта на читалищата е предимно да работятъ за тържеството на свѣтлината върху мрака, на знанието върху невежеството, но съ това далечъ не се изчерпва тѣхното назначение, особено въ една страна млада, неукрепнала, безъ голѣми традиции, излѣзла едва вчера изподъ гнета на едно тежко политическо и духовно иго. Ето защо читали-